

ГОДИШЕН ДОКЛАД

на

Междуведомствената комисия за експортен контрол
и неразпространение на оръжията за масово

унищожение към

министъра на икономиката, енергетиката и туризма
за изпълнението на Закона за експортния контрол на
оръжия и изделия и технологии с двойна употреба за

2010 г.

Съдържание:

1.	Увод	2
2.	Цели и обхват на експортния контрол	2
	2.1. Оръжия	2
	2.2. Изделия и технологии с двойна употреба	3
	2.3. Прозрачност и предоставяне на информация	4
3.	Сътрудничество в областта на експортния контрол	4
	3.1. Сътрудничество в рамките на ЕС	4
	3.2. Международни споразумения	7
	3.3. Международни режими за експортен контрол и инициативи в областта на неразпространение на ОМУ	8
	3.4. Сътрудничество между компетентните органи и индустрията и академичната общност	9
4.	Ограничения и забрани за доставки на въоръжения и свързано оборудване	10
5.	Национална система за експортен контрол – организация и законодателство	10
6.	Данни за износа, вноса и трансфера на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба през 2010 г.	12
	Приложения	
	Приложение № 1	
	Приложение № 2	
	Приложение № 3	
	Приложение № 4	

1. УВОД

Междуведомствената комисия за експортен контрол и неразпространение на оръжията за масово унищожение (Междуведомствената комисия) към министъра на икономиката, енергетиката и туризма представя доклад за изпълнението на Закона за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба за 2010 г., изготвен в изпълнение на разпоредбите на чл. 74 от закона. Това е шестият годишен доклад за дейността на Междуведомствената комисия, който съдържа информация за издадените разрешения и осъществения износ, внос и трансфер на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба (ИТДУ) през 2010 г., за състоянието на системата за експортен контрол на Република България, както и за изпълнението на международните ангажименти на Република България в областта на експортния контрол и неразпространението на оръжията за масово унищожение (ОМУ).

2. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ

Целите, които си поставя международната общност в областта на експортния контрол на оръжията и ИТДУ и политиката, която следва в тази област, са основно продиктувани от загрижеността и ясната необходимост от прилагането на ефективни мерки по недопускането на разпространението на конвенционални оръжия и ОМУ и попадането им в лица и организации, които не се съобразяват с международно приетите норми и чиито действия представляват потенциална заплаха за мира и сигурността на съвременното общество.

Важна роля в прилагането на ефективен експортен контрол е спазването на санкциите и ограниченията, наложени от Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации (СС на ООН), от Европейския съюз (ЕС) и Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ).

Прилагането на принципите на експортния контрол в национален план е обвързано със защита на националната сигурност, икономическите и външнополитическите интереси на страната.

Контролът в рамките на международните организации и режими, така и на национално ниво, обхваща определени категории конвенционални въоръжения, свързано оборудване и средствата за тяхното производство, както и широк обхват от ИТДУ, които могат да бъдат използвани както за граждански цели, така и за производството на конвенционално оръжие и производството и разпространението на ОМУ.

Обект на експортен контрол са и определени технологии и софтуер, свързани с контролираните изделия, а също така и оказването на техническа помощ, свързана с тях.

2.1. Оръжия

Оръжията, които подлежат на експортен контрол, са определени с нормативно установен списък, приет в българското национално законодателство, с актуализация през 2010 г. в Постановление № 216 на МС от 30.09.2010 г. за приемане на Списък на оръжията и Списък на

изделията и технологиите с двойна употреба, които подлежат на контрол при внос (Обн., ДВ, бр. 79 от 08.10.2010 г.). Последната актуализация на списъка е извършена с ПМС 147/2011 (Обн., ДВ, бр. 43 от 07.06.2011 г.). Списъкът на оръжията следва съдържанието и подредбата на Общия списък на оръжията на ЕС.

Обект на експортния контрол на оръжията са всички бойни огнестрелни оръжия и боеприпасите за тях, бомби, торпеда, реактивни снаряди, ракети, средствата за управление на огъня, военните сухопътни транспортни средства, редица химически или биологични токсични вещества и средства за защита от тях, радиоактивни материали и взривни вещества с военно предназначение, ракетни горива, пиротехнически и други вещества, военни плавателни съдове и летателни апарати, специализирано военно електронно оборудване, кинетични високоскоростни оръжейни системи, бронирани или защитни технически средства, симулатори за бойно обучение, апаратури за визуализация или радиоелектронно противодействие, заготовки и отливки, които се използват в контролирани продукти, водолазна апаратура, технически бази-данни и други технически средства с военно предназначение, средства за производство на оръжия, оръжейни системи с насочена енергия, средства за защита, криогенни и свръхпроводими технически средства, софтуер със специално предназначение, военни технологии, както и техническата помощ, свързана с поддръжка, ремонт, модифициране и модернизация на оръжия.

2.2. Изделия и технологии с двойна употреба

Изделията и технологиите, които подлежат на контрол съгласно Регламент (ЕО) 428/2009 на Съвета на ЕС от 5 май 2009 г. за въвеждане на режим на Общността за контрол на износа, трансфера, брокерската дейност и транзита на изделия и технологии с двойна употреба (Регламент (ЕО) 428/2009), включват: ядрени материали, съоръжения и оборудване; специални материали и свързаното с тях оборудване; обработката на материали; електроника; компютри; телекомуникации и информационна сигурност; сензори и лазери; навигационно и авиационно оборудване; оборудване, използвано в морския флот (морски системи); космически апарати и силови установки (двигателни системи), и свързаното с тях оборудване.

Списъкът на ИТДУ в Приложение I на Регламент (ЕО) 428/2009 включва международно приетите списъци на контролираните ИТДУ по линия на Васенаарската договореност (ВД), Режима за контрол на ракетните технологии (РКРТ), Групата на ядрените доставчици (ГЯД), Австралийската група (АГ) и Конвенцията за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химически оръжия и за тяхното унищожаване (КЗХО).

Прилагането на ефективен и адекватен контрол върху трансферите на ИТДУ, които могат да бъдат използвани както за гражданска употреба, така и за производството и пренасянето на ОМУ или други военни цели, е другата цел на експортния контрол.

Сътрудничеството в рамките на международните режими за експортен контрол в областта на ИТДУ се основава на провеждането на регулярни дискусии относно прилагането на най-ефективни и унифицирани системи за контрол, меморандуми за разбирателство, обмен на информация с контролните органи в рамките на ЕС и международните режими, както и подбор

на изделия и технологии, обект на контрола, определянето на крайни потребители, които се считат за „чувствителни“ от гледна точка на разпространението на ОМУ.

2.3. Прозрачност и предоставяне на информация

Прозрачността и предоставянето на информация е сред основните принципи, приети от международната общност в областта на експортния контрол. Прозрачността спомага за общото разбиране на проблемите на експортния контрол, включително функционирането на националните системи за експортен контрол и на международните режими и организации, механизмите за лицензиране на международни доставки, обемите на извършваните международни сделки с контролирани изделия, държавите-износители и крайни потребители на оръжия.

Република България, като пълноправен член на ЕС, ежегодно предоставя на Съвета на ЕС данни за осъществения през предходната година износ на оръжия. Въз основа на представените от всички държави-членки национални данни, секретариатът на Съвета на ЕС подготвя Годишен доклад по член 8, параграф 2 от Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета, определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване, който интегрира данни за износа на оръжие от страните-членки за предходната календарна година по категории въоръжение и стойности на разрешения и реализиран износ. Документът се представя на Европейския парламент и се публикува в Официалния вестник на Европейските общности.

В съответствие с международните си ангажименти Република България ежегодно предоставя информация за износа и вноса на конвенционални оръжия както следва: по линия на Регистъра на ООН за конвенционалните оръжия, за износа и вноса за и от страни-членки на ОССЕ по линия на Международния обмен за малките оръжия и леките въоръжения (МОЛВ) по Документа на ОССЕ за МОЛВ и за осъществения износ на оръжия по линия на Васенаарската договореност.

3. СЪТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ

3.1. Сътрудничество в рамките на ЕС

Специфичните разпоредби относно Общата външна политика и политика на сигурност, които са описани в Договора за ЕС, са основата за общите политики и действия на страните-членки в областта на експортния контрол.

В рамките на принципите и целите на своята външна дейност Европейският съюз провежда, определя и прилага обща външна политика и политика на сигурност, която се основава на развитието на взаимната политическа солидарност между държавите-членки, на определянето на въпросите от общ интерес, запазване на общите ценности, фундаментални интереси и независимостта на ЕС, укрепване на сигурността на ЕС и страните-членки с всички средства, запазването на мира и укрепването на международната сигурност, засилване на международното сътрудничество, развитие и консолидиране на демокрацията и силата на закона с респект към правата на човека и основните свободи. В съответствие с член 346 от Договора за функциониране на Европейския съюз, всяка страна може да предприема мерките,

които счете за необходими за запазване на своите интереси в областта на сигурността, в т.ч. и свързаните с търговията с оръжия, боеприпаси и военни материали. На основание на тази разпоредба страните-членки прилагат национални политики по отношение на износа и вноса на военни изделия.

Обща Позиция 2008/944/ОВППС на Съвета от 8 декември 2008 година, определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване

Съгласно Обща Позиция 2008/944/ОВППС са определени осем основни критерии, които трябва да се отчитат при разглеждане на заявленията за износ на оръжия. В случаите, когато износът на въоръжение не отговаря на един и/или повече от критериите, държавата-износител може да откаже издаването на разрешение за осъществяване на износа. Осемте критерии са свързани със (1) зачитане на международните ангажименти на държавите членки и наложени санкции от СС на ООН и ЕС, (2) зачитане правата на човека в държавата-краен получател, (3) вътрешната обстановка в държавата-краен получател - съществуването на напрежение или въоръжени конфликти, (4) запазване на регионалния мир, сигурност и стабилност и недопускане на прекомерно струпване на оръжия в райони с потенциални или съществуващи конфликти, (5) опазване на националната сигурност на СЧ и на техните територии, (6) поведението на държавата-вносител в международната общност, включително по отношение на подкрепата за международния тероризъм и поддържащите го държавни режими, (7) наличието на риск от пренасочване или реекспорт при нежелателни условия, (8) съвместимостта на оръжията или оборудването с техническия и икономическия капацитет на държавата-получател.

Обмен на информация

Допълнителните ангажименти на страните, сред които и обменът на информация за откази, направени при разглеждане на заявления за износ на оръжия са разписани в Обща Позиция 2008/944/ОВППС. В съответствие с това, всяка страна е поела ангажимент в случаите на разглеждане на заявление за износ на оръжия, да се отчитат направените от други страни-членки откази за идентични сделки. При наличието на такива, се провеждат консултации с цел уточняване на идентичността на сделката и актуалността на приложените критерии от Общата позиция. В чл. 8 на Общата позиция е предвидено и публикуването на Годишен отчет на ЕС за износа на оръжия, който представя детайлна информация за издадените разрешения и реализирания износ по страни-износители, страни-вносители, категории от Общия списък на оръжията и стойности.

Държавите-членки обсъждат въпроси и обменят информация относно общата политика на ЕС по тези въпроси, националните политики на експортен контрол спрямо отделни страни и региони, годишните отчети, процесите на консултации и др., в рамките на редовните заседания на специализираната Работна група към Съвета на ЕС по износа на конвенционални оръжия (COARM).

Директива 2009/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 година за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността

През 2009 г. Европейският парламент и Съвета приеха Директива 2009/43/ЕО за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността (Директива 2009/43/ЕО). С приемането на Директивата и хармонизирането на законовите и подзаконовите актове на държавите-членки се цели да се отстранят съществуващите в Общността несъответствия в законодателствата на държавите-членки по отношение на движението на продукти, свързани с отбраната, които се отразяват негативно върху конкурентноспособността, сътрудничеството и кооперирането в рамките на отбранителната промишленост на ЕС, без това да засяга международните ангажименти на страните и политиката им на контрол върху износа на продукти, свързани с отбраната.

Страните-членки имат задължението до 30 юни 2012 г. да приемат всички необходими закони, подзаконови и административни разпоредби за прилагането на директивата. Със заповед на министъра на икономиката, енергетиката и туризма през 2009 г. бе създадена междуведомствена работната група за въвеждане в българското законодателство на Директива 2009/43/ЕО. През 2010 г. работната група изготви проект на Закон за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба, които бе одобрен от Министерския съвет в края на 2010 г. и бе приет от Народното събрание през март 2011 г.

Дейност на ЕС в областта на експортния контрол на изделията и технологии с двойна употреба и неразпространението на ОМУ

Дейността на ЕС в областта на експортния контрол и неразпространението на ИТДУ е тясно свързана с работата на международните режими за експортен контрол. Тя е предмет на обсъждане и дискусии в две специализирани работни групи към Съвета на ЕС – Работна група по неразпространението на ОМУ (CONOP - Council Working Party on Non-proliferation) и Работна група по ИТДУ (WPDU - Working Party on Dual-Use Goods), чиято дейност е свързана с набелязване на мерки по ефективното прилагане и усъвършенстване на законодателството на ЕС в тази област, включващо и ежегодното актуализиране на списъците с контролираните ИТДУ. В рамките на Работната група по ИТДУ през 2010 г. бе обсъждано предложение на ЕК за създаване на нови Генерални разрешения на Общността за износ на определени „не чувствителни“ ИТДУ за определени не рискови държави чрез изменение на Регламент (ЕО) 428/2009.

Съгласно чл. 23 на Регламент (ЕО) 428/2009 е създадена Координационна група към Европейската комисия, която обсъжда и проучва различни въпроси, свързани с практическото прилагане на регламента.

Въведеният с Регламент (ЕО) 428/2009 контрол върху брокерската дейност и транзита на ИТДУ е в изпълнение на разпоредбите на Резолюция 1540/2004 на СС на ООН, одобрена на

28.04.2004 г. от СС на ООН, която има за цел предотвратяването на действия от страна на недържавни структури и лица за получаване на достъп до ОМУ или средствата за тяхното разпространение. Съгласно разпоредбите на Резолюция 1540/2004 всички държави се задължават да въведат ефективни мерки на национален контрол с цел предотвратяване разпространението на ядрени, химични или биологични оръжия и техните носители, включително чрез въвеждане на необходимия контрол върху свързаните с тях материали. Държавите са задължени да въведат адекватни административни и наказателни мерки, приложими при нарушения на законодателството им.

Нови насоки за действие на ЕС в борбата с разпространението на ОМУ и средствата за тяхното пренасяне

Документът „Нови насоки за действие на Европейския съюз в борбата с разпространението на ОМУ и средствата за тяхното пренасяне“, е приет през 2008 г. от Съвета за да засили ефективността и оперативното приложение на Стратегията на ЕС срещу разпространението на ОМУ. Целите, които документът поставя са да противодейства още по-активно срещу потока на финансови средства, насочени към разпространението на ОМУ и да санкционира такива действия; да разработи мерки за предотвратяването на т. нар. „нематериални трансфери“ на знания и ноу-хау; да поддържа информираност сред предприемачите, научните и академични среди и финансовите институции; да продължи сътрудничеството с международни организации и трети страни с цел подобряване на техните политики на експортен контрол.

3. 2. Международни споразумения

Сред международните конвенции и договори в областта на неразпространението на ОМУ, следва да се отбележат:

- Договора за неразпространение на ядрени оръжия (ДНЯО) от 1968 г. и Допълнителния протокол към него, ратифициран със закон, влязъл в сила от 10.10.2000 г.;
- Конвенцията за забрана на разработването, производството и натрупването на бактериологични (биологически) и токсични оръжия (КЗБО), от 1972 г. КЗБО е ратифицирана с Указ № 1524 на Държавния съвет от 30.06.1972 г. и е в сила за Република България от 26.03.1975 г.;
- КЗХО от 1993 г. и е ратифицирана със закон, приет от 38-мо Народно събрание на 29.06.1994 г. (Обн., ДВ, бр. 55 от 8.07.1994 г., обн., ДВ, бр. 103 от 29.11.2001 г., в сила от 29.04.1997 г. - попр., бр. 1 от 4.01.2002 г.,);
- ДНЯО е ратифициран с Указ № 668 на Президиума на Народното събрание от 10.07.1969 г. и е в сила за Република България от 5.03.1970 г.

3. 3. Международни режими за експортен контрол и инициативи в областта на неразпространение на ОМУ

За разлика от конвенциите и договорите в тази област, международните режими за експортен контрол са учредени от държави-съмишленици и не притежават официален статут на международни организации.

Присъединяването към тези режими е на доброволен принцип и има за цел държавите-участнички да се придържат към общоприети принципи и правила на контрол и обмен на информация по отношение на определени групи изделия и технологии с цел избягване на риска от нерегламентираното им използване и разпространение. Дейността на режимите включва и осъществяване на контакти с трети държави с цел приобщаването им към ръководните правила на тези режими.

Основни принципи в дейността на международните режими за експортен контрол са спазването на общи правила и прозрачност, изразяваща се в обмен на информация по отношение на издадени разрешения за трансфери, направени откази по заявления за износ и прилагането на т. нар. „no undercut“ политика. Последният термин означава недопускането на износ от държава, членуваща в съответния режим, в случаите когато за идентична сделка е направен отказ от друга държава-участничка. В тези случаи е предвидена процедура за провеждане на консултации с държавата, издала отказа, преди вземане на решение по аналогичната сделка. Тази система се прилага в рамките на ВД, РКРТ, ГЯД и АГ. Друг важен принцип е „всеобхватната“ клауза или т. нар. „catch-all“ клауза, която е въведена в ръководните правила на международните режими за експортен контрол и дава основание на контролните органи да прилагат разрешителен режим (т.е. да издадат разрешение или да откажат издаване на разрешение) по отношение на износа на изделия и технологии, които не са включени в списъците с контролирани ИТДУ, но за които са налице основателни причини да се счита, че могат да бъдат използвани за производство и разпространение на ОМУ или са предназначени за военна крайна военна употреба в държава, спрямо която има наложени санкции или ембарго на ООН, ОССЕ или ЕС. Експортният контрол обхваща и т. нар. „нематериалните трансфери“ (“intangible transfers”), които се отнасят за предаването на софтуер и технологии чрез електронни медии, включително и чрез факс, телефон, електронна поща или други електронни средства за чуждестранен потребител. Този контрол се прилага и по отношение на предоставянето на знания и техническа помощ чрез обучение, предаване на умения или консултантски услуги, включително и случаите когато това става чрез устно предаване на съответната информация.

➤ **Васенаарска договореност**

Международен режим за контрол на конвенционалните оръжия и изделия и технологии с двойна употреба, представляващи оборудване и материали за производството им. Република България е съзредител на режима от създаването му през 1996 г. Официалният сайт на режима на който може да бъде намерена информация за страните-участнички, основополагащите принципи и документи е www.wassenaar.org.

➤ **Австралийска група**

Република България участва в режима от м.октомври 2001 г. Международен режим за ограничаване и предотвратяване на разпространението на химическо и биологическо оръжие, чрез контрол на химическите вещества и биологични агенти и свързаното с тях оборудване и технологии. Официалният сайт на режима е www.australiagroup.net.

➤ **Режим за контрол на ракетните технологии**

Основава се на обвързаност с Ръководни правила за обща експортна политика, която се прилага към списък от контролирани позиции. Ръководните правила са разделени в Категория I и Категория II и включват широк обхват от съоръжения и технологии, както с военна, така и с двойна употреба, имащи отношение към разработката, производството и използването на ракети. Република България участва в режима от 1 юни 2004 г. Информация за принципите, целите и членовете на режима може да бъде намерена на официалната интернет страница на РКРТ: www.mtcr.info.

➤ **Комитет Цангер**

Международен режим, съдействащ за спазване на разпоредбите, свързани с експортния контрол, по линия на Договора за неразпространение на ядреното оръжие. Република България е приета в Комитета „Цангер“ на ежегодната среща на държавите-участнички на 22.10.1992 г. Подробна информация е публикувана на сайта www.zanggercommittee.org.

➤ **Група на ядрените доставчици**

Международен режим за контрол на ядрени материали, ядрено свързано оборудване и материали, които могат да бъдат използвани при разработване и разпространение на ядрено оръжие. ГЯД работи в тясно сътрудничество с Международната агенция атомна енергия. Република България се присъединява към Ръководните правила за износ на ядрени материали и свързаното с тях оборудване през 1984 г. По-подробна информация за ГЯД е публикувана на www.nuclearsuppliersgroup.org.

3. 4. Сътрудничество между компетентните органи и индустрията и академичната общност

За ефективното функциониране на националните системи за експортен контрол от особена важност е тясното сътрудничество между компетентните органи и представителите на индустрията и академичната общност.

Глобализацията на световната икономика, членството на Република България в ЕС и различните международни режими и организации за експортен контрол и неразпространение на ОМУ и поетите ангажименти на страната ни поставят редица предизвикателства както пред държавните органи, така и пред бизнеса.

В тази връзка през 2010 г. бяха организирани два семинара, посветени на партньорството:

- Правителство – Индустрия на тема „Актуално Европейско и национално законодателство в областта на експортния контрол на ИТДУ. Вътрешнофирмена система за контрол и съответствие.“
- Правителство – Академична общност на тема „Експортен контрол на трансфера на технологии“.

4. ОГРАНИЧЕНИЯ И ЗАБРАНИ ЗА ДОСТАВКИ НА ВЪОРЪЖЕНИЯ И СВЪРЗАНО ОБОРУДВАНЕ

През 2010 г. Списъка на държавите и организациите, спрямо които Република България прилага забрана или ограничения върху продажбите и доставките на въоръжение и свързаното с него оборудване е актуализиран и по-специално санкциите спрямо Република Уганда, Демократична Република Конго, Сомалия и Еритрея. Отменени са санкциите спрямо Уганда, а въведените забрани за износ на оръжие за останалите държави се отнасят до доставка, продажба и трансфер на оръжия, предоставянето на техническа помощ, свързана с военни дейности, ограничителни мерки по отношения на физически лица и политически фракции и др.

Санкциите, прилагани от ЕС в областта на експортния контрол, както и подробна информация за прилаганите ограничения по държави е публикувана на страницата на Съвета на ЕС: http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/docs/asures_en.pdf.

5. НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА ЕКСПОРТЕН КОНТРОЛ – ОРГАНИЗАЦИЯ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Република България има двустепенна система на експортен контрол. Основните органи, осъществяващи дейности по лицензиране, регистриране и издаване на разрешения, са: Междуведомствения съвет по въпросите на военнопromишления комплекс и мобилизационната готовност на страната към Министерския съвет (Междуведомствения съвет), Междуведомствената комисия и министъра на икономиката, енергетиката и туризма.

Междуведомствен съвет

Междуведомствения съвет издава лиценз за право за извършване на износ, внос, трансфер и транспортиране на оръжия и извършва регистрацията на лицата, които осъществяват брокерска дейност с оръжия, съгласно Закона за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба.

Съпредседатели на Междуведомствения съвет са министърът на икономиката, енергетиката и туризма и министърът на отбраната. В Междуведомствения съвет са включени представители на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, Министерството на външните работи, Министерството на финансите, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на образованието, младежта и науката, Националната разузнавателна служба, Държавна

агенция „Национална сигурност“ (ДАНС), Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“.

Междуведомствена комисия

Междуведомствената комисия разглежда заявленията за издаване на разрешения за износ, внос, трансфер в Общността, транзит или брокерска сделка с оръжия и износ, трансфер от територията на Република България за територията на друга държава от Общността, транзит и брокерска дейност с ИТДУ. Председател на Междуведомствената комисия е министърът на икономиката, енергетиката и туризма, а членове са представители на Министерството на външните работи, Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, Министерството на отбраната и ДАНС.

Функциите на Национален орган по изпълнение на КЗХО е Междуведомствената комисия. Тя разглежда и заявления за издаване на удостоверения за извършване на дейности, съгласно Закона за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори.

Министър на икономиката, енергетиката и туризма

Министъра на икономиката, енергетиката и туризма регистрира физически и юридически лица за извършване на износ и трансфер на ИТДУ и брокерска дейност с тях.

Контролни органи

Контролни функции в областта на експортния контрол на оръжия и ИТДУ имат Междуведомствения съвет, Междуведомствената комисия, министъра на икономиката, енергетиката и туризма, министъра на вътрешните работи, председателя на ДАНС, директора на Агенция „Митници“ на Министерството на финансите или от оправомощени от тях длъжностни лица, съгласно чл. 71 от Закона за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба.

Национално законодателство:

✓ Закон за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба (Обн., ДВ, бр. 11 от 2.02.2007 г, изм. и доп., бр. 13 от 16.02.2010 г.)

✓ Правилник за прилагане на закона за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба (Обн. - ДВ, бр. 32 от 17.04.2007 г; изм. и доп., бр. 31 от 23.04.2010 г.)

✓ ПМС № 147 от 26.05.2011 г. за приемане на Списък на оръжията и Списък на изделията и технологиите с двойна употреба, които подлежат на контрол при внос (Обн., ДВ, бр. 43 от 7.06.2011 г.)

✓ Закон за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори, (Обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2000 г., изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г.)

✓ Наредба № 16-437 от 04.05.2007 г. за условията и реда за извършване на дейности с токсичните химически вещества и техните прекурсори (Обн., ДВ, бр.40 от 24.05.2007 г.)

✓ Закон за изпълнение на Регламент на Съвета (ЕО) № 1236/2005 относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел прилагане на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание (Обн., ДВ, бр. 23 от 29.02.2008 г.)

✓ ПМС № 91 от 09.04.2001 г. за утвърждаване на Списък на държавите и организациите, спрямо които Република България прилага забрана или ограничения върху продажбата и доставките на въоръжение и свързаното с него оборудване, в съответствие с резолюции на Съвета за сигурност на ООН и решения на Европейския съюз и на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (9.04.2001 г., обн., ДВ, бр. 37 от 13.04.2001 г., доп., бр. 73 от 17.09.2010 г., в сила от 17.09.2010 г.)

Информация относно националната система за експортен контрол е публикувана:

- на интернет страницата на министерството на икономиката, енергетиката и туризма на адрес: <http://www.mee.government.bg/ind/arms.html>;
- на специализираната страница на Междуведомствената комисия на адрес: www.exportcontrol.bg.

6. ДАННИ ЗА ИЗНОСА, ВНОСА И ТРАНСФЕРА НА ОРЪЖИЯ И ИЗДЕЛИЯ И ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА ПРЕЗ 2010 Г.

С цел да бъдат представени реално осъществените дейности с оръжия и ИТДУ, в приложенията към настоящия доклад не е включена информация за разрешенията в случаите на извършване на временен и обратен износ/трансфер с цел ремонт, демонстрации, участие в изложения и др., както и временен внос и обратен внос/трансфер със същите цели.

6.1. Данни за износа, вноса, трансфера и транзит на оръжия през 2010 г.

През 2010 г. Междуведомствената комисия е издала общо **614** разрешения. От тях **339** са били за износ и трансфер на оръжия от територията на Р България, като най-голям брой разрешения за износ и трансфер са издадени за Индия, САЩ, Египет и Чехия. (Приложение 1).

➤ Износ и трансфер на оръжия от територията на Република България

През 2010 г. е реализиран износ и трансфер на оръжия от територията на Р България на оръжия на обща стойност **259 088 528 Евро**.

Най-големи обеми по стойност са осъществени за Йемен, Афганистан, Алжир, Ирак, Индия и Сърбия. Обект на износ са основно изделия от категория СО4, СО3 и СО1, следвани от категория СО2 и СО6 от Списъка на оръжията (Приложение 1).

Междуведомствената комисия е отказала осъществяването на 2 износа на оръжия от България – на основание критерий 1 на чл. 2 на Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета на ЕС от 08.12.2008 г., определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване и чл. 37, ал. 1, т. 3 от Закона за експортния контрол на оръжия и изделия с двойна употреба.

➤ **Внос и трансфер на оръжия за територията на страната**

През 2010 г. за внос и трансфер за територията на страната на оръжия са издадени **275** разрешения, като най-голям брой разрешения са издадени за внос и трансфер за територията на страната от САЩ, Германия, Сърбия, Чехия и Украйна. *(Приложение 2)*.

Общата стойност на реализирания внос и трансфер за територията на страната е **55 465 958 Евро**, като най-голяма част от осъществения внос и трансфер е от Франция, Чехия, Сърбия, Украйна и Холандия. Основната част от внасяните изделия е от категория СО10, следвана от категория СО3 и СО6. По-голямата част от стойността на вноса и трансфера се отнася за изделия, предназначени за модернизацията на Българската армия. Другата част се формира от стрелково оръжие, предназначено за продажба на вътрешния пазар, а също така и внос и трансфер на взривни вещества и боеприпаси с цел унищожаване.

➤ **Транзит на оръжия**

През 2010 г. са издадени 21 разрешения за транзит на оръжия през територията на Република България, предимно от и за СЧ на ЕС и НАТО.

6. 2. Данни за износ, трансфер и внос на изделия и технологии с двойна употреба през 2010 г.

Физическите и юридическите лица подлежат на регистрация за извършване на износ и трансфер на ИТДУ. Регистриращият орган е министъра на икономиката, енергетиката и туризма. Регистрацията за износ и трансфер, и регистрацията за брокерска дейност с ИТДУ се извършва за срок от три години, като всяка следваща регистрация се извършва за същия срок.

През 2010 г. министъра на икономиката, енергетиката и туризма е издал **25 бр.** удостоверения за право за извършване на износ и трансфер на ИТДУ и **3 бр.** удостоверения за право за извършване на брокерска дейност с ИТДУ, за които се поддържа публичен регистър.

➤ **Износ:**

През 2010 г. е реализиран износ на обща стойност **12 973 196 Евро** и са издадени следните разрешения:

- Брой издадени разрешения за износ - **14** броя на обща стойност **11 222 895 Евро**;
- Брой разрешения, по които е осъществен износ – **12** броя (**в т.ч. 2 броя от 2009 г.**);
- **Генерално разрешение за износ на Общността (ГРИО) № EU001** - по това разрешение **2** фирми са извършили **37 износа**, като е реализиран износ на обща стойност **1 996 363 Евро**;

- Съгласно чл. 4 /"всеобхватна" клауза/ от Регламент 428/2009 е издадено **1** разрешение за износ на стойност **5 874 323 Евро**, по което е осъществен износ на стойност **5 874 323 Евро**.

Обобщените данни са представени в таблица № 1 на Приложение № 3.

➤ **Трансфер:**

- Брой издадени разрешения за трансфер – **1**, на стойност **6 000 000 Евро**;
- Брой разрешения с осъществен трансфер – **1**, на стойност **208 622 Евро**.

Обобщените данни са представени в таблица № 2 на Приложение № 3.

➤ **Внос:**

- Брой издадени удостоверения за внос – **35** на стойност - **104 888 926 Евро**;
- Брой издадени удостоверения с осъществен внос – **40 (в т.ч. 6 броя от 2009 г.)**, на стойност – **104 882 262 Евро**.

Обобщените данни са представени в таблица № 3 на Приложение № 4.